

Nr 203.

Godkänd av första kammaren den 30 maj 1923.

Godkänd av andra kammaren den 30 maj 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående åtgärder för stödjande av emigrerande medborgare.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 15.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 7.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har gjorts framställning, att riksdagen i skrivelse hos Eders Kungl. Maj:t måtte anhålla:

1) att riksdagens framställning år 1912 i emigrationsfrågan, i vad den anginge den av riksdagen begärda men av regeringen från dagordningen avförda omtanken »att söka trygga emigranternas ställning i det främmande landet och hindra, att de obehörigen exploaterades eller ginge under», måtte upptagas till bedömande;

2) att därutöver ett övervägande måtte från regeringens sida ägas, i vad mån de svenska undersåtar, som i brist på utrymme, framtid eller god vilja inom det egna landet nödgades i kolonialländer söka sig en löftesrikare utkomst, kunde genom svenska statsmaktens medverkan väglädas till lämpliga boningsplatser och beredas utvägar för givande kolonisation därstädes, helst i samlade jordbrukskolonier.

I den ordning 46 § riksdagsordningen stadgar har riksdagens vederbörande utskott inhämtat yttrande i ärendet från socialstyrelsen.

Vid bedömande av emigrationsspörsmålet framstår det allt fortfarande som ett viktigt önskemål att genom sund utveckling av landets näringar och starkare utnyttjande av dess tillgångar utkomstmöjligheter måtte beredas även en växande befolkning, så att nödvändigheten att i främmande länder söka sin bärgning icke längre skulle behöva vara trängande för en del av befolkningen. Vad som i dessa hänseenden kan åtgöras synes därför riksdagen framför allt värt statsmakternas särskilda beaktande. Emigrationen torde emellertid, särskilt under tider av ekonomisk depression i

hemlandet och därav beroende minskade tillfällen till utkomst, för lång tid framåt vara en betydande faktor att räkna med. Det kan heller icke för riksdagen synas annat än i viss mån gagneligt, att genom legitim emigration den del av befolkningen, som av en eller annan anledning icke kan erhålla bärgning i hemlandet, i andra länder söker sig sådan och där skapar sig framtid.

Då emigrationen således i större eller mindre utsträckning otvivelaktigt kommer att fortgå, synes det viktigt att tillse, att de risker, som utvandringen kan medföra för de emigrerande, så vitt möjligt är minskas. Bland sådana risker vill riksdagen framhålla följande. Det torde vara allmänt bekant, att de utvandrande ofta sakna tillräcklig kunskap om arbetstillfällen och övriga förhållanden i det land, till vilket de bege sig, varför de ofta vid framkomsten utsättas för svåra missräkningar och lida kännbara förluster. I icke så få fall torde därjämte hava inträffat, att genom utfästelser från i exploateringssyfte verksamma agenter eller företag emigranter lockats till trakter, vilka sedermera visat sig på intet sätt kunna motsvara de ofta starkt spända förväntningarna. Ofta torde emigranterna rent slentrianmessigt gå den väg, som anhöriga och bekanta före dem gått, utan tanke på att förhållandena i det främmande landet nu kunna vara helt ändrade eller på att bättre utkomstmöjligheter kunna finnas i andra länder. Okunnighet om invandringsbestämmelser, vilka särskilt efter kriget på sina håll synas betydligt skärpta, om lämpligare reserouter och kostnader för resan m. m. torde också i många fall bereda de emigrerande onödiga missräkningar och besvärligheter.

Dessa och andra risker för de emigrerande hava redan förmått ett flertal främmande länder att vidtaga praktiska anordningar för att bereda emigranterna omvårdnad från det allmännas sida. Då de ekonomiskt tryckta tiderna redan hava åstadkommit en stark emigration även från vårt land, aktualiseras för Sveriges vidkommande nu föreliggande spörsmål om hemlandets ansvar för de utvandrande medborgarna, och riksdagen finner det därför av behovet påkallat, att spörsmålet upptages till skyndsam prövning.

Riksdagen ställer sig härvid på den principiella ståndpunkten, att det bör åligga hemlandets myndigheter att övervaka utvandringen på sådant sätt, att utvandrarna erhålla större möjligheter att på förhand bedöma sina utsikter i det främmande landet och skyddas för vilseledande lockelser samt därigenom så vitt möjligt besparas svårare besvärligheter i dessa avseenden. Det må ankomma på den undersökning, som riksdagen nedan föreslår, att finna de praktiska vägar, på vilka denna statens verksamhet skall bedrivas. Riksdagen vill emellertid här framhålla några synpunkter på frågan. En oundgänglig förutsättning är givetvis, att vederhäftiga upplysningar inhem-

tas och ställas till allmänhetens förfogande rörande invandringsländernas allmänna hållning till emigranter, bestämmelserna för invandring, ländernas allmänna nationella, ekonomiska och socialpolitiska förhållanden, de särskilda trakternas klimat, arbetslöner, jordtillgång och jordpriser samt andra för tillfället rådande ekonomiska eller sociala konjunkturer. I viss utsträckning torde dessa upplysningar kunna förmedlas genom vårt lands officiella representanter, vilka redan i detta hänseende lära utöva en gagnande verksamhet. I övrigt torde däremot särskilda undersökningar vara erforderliga och samarbete inledas med vederbörande staters organ. Ett sådant samarbete är givetvis särskilt betydelsefullt, därest åtgärder i syfte att genomföra större samlade kolonisationsföretag skulle finnas erforderliga. I detta sammanhang torde kunna erinras därom, att genom samlad kolonisation lämpliga utgångspunkter skapas för uppkomsten av avsättningsområden för landets export.

Ehuru väl nu antydda åtgärder i främsta rummet betingas av om tanken att skydda de utflyttande medborgarna, torde det vara tydligt, att sådana åtgärder och den ökade trygghetskänsla, som därav födes, äro ägnade att stärka de ideella banden mellan emigranterna och hemlandet. Härur äro att hämta nationella och kulturella vinster, vilkas betydelse icke bör underskattas. Erfarenheten från de länder, vilka vidtagit åtgärder för emigrationens ordnande, lärer också hava visat, att det ekonomiska samarbetet bäst främjas av utvandrare, som känna sig stå i tacksamhetsskuld för den omvårdnad, de åtnjutit i hemlandet och vilken varit dem till hjälp vid omplanteringen i den främmande jordmånen.

Huruvida denna statens rådgivande och övervakande verksamhet skall utövas av en för ändamålet särskilt utsedd kommission eller, vilket riksdagen för sin del finner förhandenvarande omständigheter lämpligast, genom utvidgning av något redan befintligt statligt organs, väl företrädesvis socialstyrelsens, uppgifter, må bero på resultaten av den utav riksdagen föreslagna undersökningen.

Riksdagen finner sig sålunda böra instämma med syftet i förevarande motion och får under åberopande av vad riksdagen ovan anfört och av vad socialstyrelsen i sitt utlåtande yttrat, anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta närmare undersöka, på vad sätt staten lämpligen bör stödja de emigrerande medborgarna och medverka till att minska deras risker för sin framtida utkomst i det främmande landet.

Stockholm den 30 maj 1923.

Med undersåtlig vördnad,